

II. Meşrutiyet Döneminde Meslekî Bir Süreli Yayın: Deniz Gazetesi ve Analitik Fihristi

*A Professional Periodical in the Second
Constitutional Era: Deniz Newspaper and
Analytical Index*

Mehmet KORKMAZ*

Araştırma makalesi/
Research Article

Geliş tarihi/Date of Arrival:
23 Ekim/October 2025

Kabul tarihi/Date of Acceptance:
5 Aralık/December 2025

* Doç. Dr. Milli Savunma Üniversitesi,
Deniz Harp Enstitüsü Öğretim Üyesi,
İstanbul/Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-7988-742X
E-posta/E-mail: mkorkmaz10@gmail.
com

Atıf/Citation: Mehmet Korkmaz, "II.
Meşrutiyet Döneminde Meslekî Bir Süreli
Yayın: Deniz Gazetesi ve Analitik Fihristi",
Zeyrek Tarih Araştırmaları Dergisi, 3
(Aralık 2025), s. 111-135.
10.5281/zenodo.18011836

ÖZ

Osmanlı denizcilik tarihi araştırmalarında temel başvuru kaynaklarından biri de doğrudan konuya ilişkin olarak çıkarılmış olan süreli yayınlarıdır. Bu kapsamda başta Bahriye Nezareti olmak üzere resmi makamlar ile II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası teşkil edilen bazı cemiyetler tarafından neşredilen gazete ve dergiler arasında denizcilik, donanma ve deniz ticareti temalı süreli yayınlar mevcuttur. Geç dönem Osmanlı denizcilik tarihi araştırmaları için önemli bir kaynak niteliğinde olan bu yayınlardan biri de çalışmamızın konusunu teşkil eden *Deniz* gazetesidir. Gazete, II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası teşkil edilen cemiyetlerden biri olan Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti tarafından çıkarılmıştır. Cemiyetin başkanı olan Süleyman Nutki Bey tarafından yayımlanan gazetenin ilk sayısı 1 Şubat 1912, son sayısı ise 26 Eylül 1912

tarihlidir. Sekiz aylık bu süreçte toplam 35 sayı yayımlanan gazetenin niçin çıkarıldığı, Türk yayıncılık tarihi açısından önemi, nasıl bir yayın politikası takip ettiği sorularına çalışmada cevap aranacaktır. Deniz ticareti ve denizcilik tarihi çalışmalarında hatta Türk basın tarihinde şimdiye kadar gözden kaçmış bir sektör gazetesinin araştırmacıların dikkatine sunularak literatüre kazandırılması çalışmanın temel gayesidir. Bu amaçla öncelikle Bahriye Nezareti'nce yayımlanan ve Osmanlı Devleti'nde denizciliğe dair ilk süreli yayınlar olan *Ceride-i Bahriyye* ve *Mecmua-i Fünûn-ı Bahriyye* ile II. Meşrutiyet'in ilanı sonrasında cemiyet ve kulüpler tarafından çıkarılan denizcilikle ilgili süreli yayınların genel bir değerlendirmesi yapılarak konunun bir bağlama oturtulması sağlanacaktır. Ardından *Deniz* gazetesinin yayımcısı Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti ve cemiyetin reisi Süleyman Nutki Bey'e dair malumat verildikten sonra gazetenin içerik analizi yapılarak analitik fihristi paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deniz Gazetesi, Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti, Deniz Ticareti, Bahriye, Süleyman Nutki Bey.

ABSTRACT

One of the primary sources of reference for research on Ottoman maritime history are periodicals specifically published on this subject. These include periodicals published by official institutions, particularly the Ministry of the Navy, or by various associations founded after the declaration of the Second Constitutional Era. Among these publications, which are of significant value for research on the late Ottoman maritime period, is the *Deniz* Newspaper, the subject of this study. The *Deniz* Newspaper was published by the Ottoman Society of Captains, Machinists, and Maritime Engineers, one of the professional organizations established after the Second Constitutional Era. The newspaper was edited by Süleyman Nutki Bey, who also served as the association's president. The newspaper's first issue was dated February 1, 1912, and its last issue was dated September 26, 1912. Over the course of eight months, it produced a total of 35 issues. This study examines the motivations behind the *Deniz* Newspaper's publication, its significance within the context of Turkish press history, and its editorial policy. The primary objective of this study is to bring this sector-specific publication, often overlooked in studies on maritime history, to the academic literature and to bring it to the attention of scholars. This study will first provide a general assessment of *Ceride-i Bahriyye*, the first Ottoman

maritime journal published by the Ministry of the Navy. It will then attempt to contextualize the topic by examining maritime-themed publications published after the declaration of the Second Constitutional Era. Finally, a content analysis and analytical index of the newspaper will be presented.

Keywords: Deniz Newspaper, Ottoman Association of Captains, Machinists, and Naval Affiliates, Maritime Trade, Navy, Süleyman Nutki.

Osmanlı Devleti'nde Denizciliğe Dair Süreli Yayınlar Genel Bir Bakış

Osmanlı Devleti'nde kitap basımı maksadıyla ilk matbaa 1727 yılında İstanbul'da kurulmuş, müteakiben kitapların yanı sıra risale, mecmua ve gazete neşriyatına başlanmıştır. Osmanlılar da süreli yayıncılığın genel gelişimine bakıldığında 1831'de ilk resmî gazete *Takvim-i Vekayi*'nin, 1841'de ilk sivil gazete *Ceride-i Havadis*'in, ardından 1860'da *Tercüman-ı Ahval* ve 1862'de *Tasvir-i Efkâr* gazetelerinin yayın hayatına başladığı görülmektedir. Askerî süreli yayıncılık faaliyeti ise 1864 yılında Seraskerlik tarafından *Ceride-i Askeriyye*'nin basımı ile başladı. Haftalık olarak yayınlanmakla birlikte bazı zamanlar 15 günde bir çıkan *Ceride-i Askeriyye*'de esasında kara kuvvetlerini ilgilendiren konular ele alınmakla birlikte çok kısa da olsa bahriye ve deniz kuvvetlerini ilgilendiren konulara da yer verilmekteydi.¹ 1871'de *Ceride-i Tıbbiye-i Askeriyye*, 1882'de ise *Mecmua-i Fünûn-ı Askeriyye* askerî süreli yayınlar kategorisinde yayın hayatına girdiler ve aylık olarak yayınlanmaya başladılar.²

Çalışma konumuzun teması itibarıyla önem arz eden bahriye ve donanmaya müteallik ilk askerî süreli yayın ise Bahriye Nezareti'nin resmi süreli yayını olarak 1889 yılının Haziran ayında *Ceride-i Bahriyye*³ adıyla haftalık yayınlanmaya başladı. Aynı tarihte *Mecmua-i*

1 Hamit Pehlivanlı, "Son Dönem Tarih Araştırmalarında Askerî Gazete ve Süreleri Yayınların Yeri", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. 21, Sayı 61, (2005), s. 247.

2 *Mecmua-i Fünûn-ı Askeriyye* için bk. Mahmut Sami Sert, *Mecmua-i Fünûn-ı Askeriyye Dergisinin Analitik İncelenmesi (1882-1914)*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi, 2016), s. 13, 15-127.

3 *Ceride-i Bahriyye*, Bahriye Nezareti Fen Komisyonu tarafından Matbaa-i Bahriyye'de basılarak 15 günde bir yayınlandı. 385. sayısı 10 Eylül 1904'te yayınlandıktan sonra 386. sayısı 10 Eylül 1908'de yani dört yıllık bir kesintiye uğradıktan sonra yayımlandı. Resmi ve gayri resmi her türlü bahriye olayları ile birlikte tayinler, vefatlar,

*Fünûn-ı Bahriyye*⁴ ismiyle aylık bir dergi de çıkarılmaya başlandı. Bahriyenin bu resmi süreli yayınlarından önce bahriye ve donanmaya ilişkin hususlara yukarıda da açıklandığı üzere çok kısa da olsa *Ceride-i Askeriyye*'de yer verilmekteydi. Bahriye Nezareti'nin bu yayınları Birinci Dünya Harbi başlarında isim değiştirerek *Ceride-i Bahriyye*'nin yerine *Donanma Emirnâmesi* çıkmaya başladı. Bu süreli yayın Bahriye Nezareti tarafından 1914-1926 yılları arasında bahriye zabitlerine mahsus başlığı altında haftalık olarak yayımlanmıştır.⁵ *Mecmua-i Fünûn-ı Bahriyye*'nin yerine ise aylık olarak *Risale-i Mevkute-i Bahriyye*⁶ yayınlanmaya başladı. Ayrıca yılda bir defa da *Mecmua-i Seneviye-i Bahriyye*⁷ isimli muhtevasında son bir yılın bahriyedeki gelişmelerin ve makalelerin yer aldığı geniş hacimli bir süreli yayın neşrine başlandı. Bu resmi yayınların haricinde bilhassa II. Meşrutîyet'in getirdiği özgürlük havası içinde cemiyet ve şahıslarca denizciliğe dair yayınlar çıkarılmış olup bunlardan Süleyman Nutki tarafından çıkarılan *Umman* önce gazete daha sonra da mecmua olarak yayımlanmıştır.⁸ 1910'da ise *Donanma Mecmuası* Donanma Cemiyeti'nin bir yayın

tekaüde ayrılanlara da yer verilirdi. İlk sayısı 25 Haziran 1889 tarihinde son sayısı ise 12 Mart 1914'te yayımlanan *Ceride-i Bahriyye*, toplam 674 sayı olduğu değerlendirilmektedir. 665. sayıdan öncekilere çeşitli mecralardan erişim imkânı bulunsa da tarafından sonrakilere rastlama imkânı olmamıştır. *Ceride-i Bahriyye*, daha sonraki yıllarda sırasıyla, *Donanma Emirnamesi* ve *Deniz Mecmuası* isimleriyle yayın hayatına devam etmiş ve günümüzde *Deniz Kuvvetleri Dergisi* adıyla hayatîyetini devam ettirmiştir.

4 *Mecmua-i Fünûn-ı Bahriyye*, Bahriye Nezareti Bahriye Erkân-ı Harb Heyet-i Fenniyesi tarafından Matbaa-i Bahriyye'de basılarak ayda bir yayımlandı. İlk sayısı *Ceride-i Bahriyye* ile aynı tarihte (25 Haziran 1889) basıldı. Bazı inkıtalar olsa da 1914 yılına kadar basımı devam etti.

5 *Donanma Emirnamesi*, Erkân-ı Harbiye-i Bahriyye Üçüncü Şubesi tarafından hazırlanmıştır. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Katalogu, 1828-1928*, C. 1, (Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı Yayınları, 2000), s. 268.

6 *Risale-i Mevkute-i Bahriyye*, Bahriye Nezareti Seyrisefain Şubesi tarafından aylık olarak *Ceride-i Bahriyye*'nin yerine yayınlanmaya başladı ve 1928 yılına kadar devam etti. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 2, s. 704-705.

7 *Mecmua-i Seneviye-i Bahriyye*, Erkân-ı Harbiye-i Bahriyye Üçüncü Şubesi tarafından Matbaa-i Bahriyye'de yılda bir defa basıldı. 1926 yılına kadar altı sayı olarak basımı gerçekleştirildi. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 544.

8 Siyasi, fenni, edebi musavver gazete *Umman*'ın ilk sayısı 9 Ocak 1909'da basılmıştır. Haftanın üç günü (Cuma, Pazar, Perşembe) yayımlanmış ve altı sayı sonra kapanmıştır. Matbaa-i Bahriyye'de basılmıştır. Aynı isimle, bu sefer haftalık olarak ve yine

organı olarak çıkarılmaya başlanmıştır.⁹ Diğer taraftan 1911 yılında Hamid Naci Bey tarafından Tevsi'-i Ticaret-i Bahriyye-i Osmâniye Cemiyeti ile Millî Ticaret-i Bahriye Kaptan ve Çarkçı Mektebi'nin yayın organı olarak haftalık olarak çıkarılması planlanan *Gemici* gazetesi birinci sayısı yayımlandıktan sonra devamı gelmemiş bir sektör dergisi olarak Türk yayıncılık tarihindeki yerini almıştır.¹⁰ Doğrudan bahriye ile ilgili olmasalar da 1908-1910 yılları arasında 15 günde bir çıkan ordu ve donanmanın gelişmesi maksadıyla yayımlanan *Asker mecmuası*¹¹ ile 1915-1918 yılları arasında 15 günde bir çıkan *Harb Mecmuası*'nda¹² da kısmi olarak bahriye ve donanmaya ilişkin haber ve yorumlara da rastlamak mümkündür. 1912-1914 yılları arasında aylık olarak Tüccarzâde İbrahim Hilmi tarafından *Ordu ve Donanma* adlı bir süreli yayın da çıkarılmıştır.¹³ 1927-1928 yılları arasında ise denizcilik ve deniz ticareti konularında *Liman* adlı aylık resimli bir mecmua yayımlanmıştır.¹⁴

Süleyman Nutki'nin imtiyaz sahibi ve sorumlu müdür, kardeşi Ali Rıza Seyfi'nin başyazar olduğu *Umman*, siyasi, edebî, fennî, askerî musavver bahriye mecmuası olarak çıkmıştır. Bu da uzun ömürlü olmamış ve bir sayı sonra kapanmıştır. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 2, s. 902-903. Altı sayı olarak çıkan *Umman*'da yer alan yazıların fihristi için ayrıca bk. Orçun Aydoğdu, “Bahriye Matbaası'nda Basılan Bir Mecmua: *Umman*”, *Türk Harp Dili ve Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Komisyon, (Ankara: MSÜ Yayınları, 2023), s. 817-841.

- 9 Donanma Cemiyeti tarafından 1910-1913 yılları arasında *Donanma* ismiyle sonrasında 1914-1919 arasında *Donanma Mecmuası* adıyla önceleri haftalık daha sonra aylık olarak basılmıştır. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 268-269.
- 10 Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 309.
- 11 Derginin çıkış amacının ordu ve donanmanın terakkiyâtına hâdim olmak olduğu açıklanmıştır. Müessis ve başyazarı Osman Senai Bey olup 29 sayı çıktığı tespit edilmektedir. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 148-149.
- 12 Harb Mecmuası, “asker ve muharebeden bahseden resimli risale tarzında yayınlanmıştır. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 362.
- 13 *Ordu ve Donanma*'nın künyesinde “fünûn ve mesail-i askeriyeden bâhis askerî mecmuadır, zamanımız usul-i harbini ve terakkiyât-ı askeriyesini gösterir” ifadesi mevcuttur. Bk. Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 656-657.
- 14 Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, C. 1, s. 502.

1. Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti ve Deniz Gazetesi

Bu çalışmanın konusu olan *Deniz* gazetesi, emekli Deniz Yarbayı Süleyman Nutki'nin başkanı olduğu Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti tarafından cemiyetin fikirlerini paylaşmak gayesiyle çıkarılmıştır. Siyasî, ilmî, edebî içeriğiyle haftalık olarak yayınlanmıştır. Süleyman Nutki'nin aynı zamanda sorumlu müdür olduğu gazetenin ilk sayısı 1 Şubat 1912 (12 Safer 1330/19 Kanun-ı sâni 1327)¹⁵, son sayısı ise 26 Eylül 1912 (14 Şevval 1330/13 Eylül 1328) tarihinde çıkmıştır. Bu sekiz aylık sürede toplam 35 sayı yayımlanan gazete, her sayısında dört sayfa olarak basılmıştır. Ömrü uzun olmayan gazetenin yayınına niçin son verildiği sorusuna cevap bulunamamıştır. *Deniz* gazetesinin tam koleksiyonuna İBB Atatürk Kütüphanesi, Hakkı Tarık Us Süreli Yayınlar Kütüphanesi ve Ankara'daki Milli Kütüphane'den ulaşmak mümkündür.¹⁶ Gazetenin, 1928 yılından itibaren *Erkân-ı Harbiye-i Umumiye* Deniz İşleri tarafından üç ayda bir çıkarılan *Deniz Mecmuası* ile isim benzerliğinden dolayı karıştırılmaması icap ettiğini bu vesileyle ifade etmek gerekir.

Gazeteyi önemli kılan hususlardan biri de gazetenin başında denizciliğe ilişkin süreli yayıncılık hususunda tecrübeli, daha evvel donanmada ve karargâhta çeşitli görevler yaptığından sahayı iyi bilen dönemin aydın ve müteşebbis bahriye zabitlerinden Süleyman Nutki Bey'in idaresinde çıkmasıdır. Nutki Bey'in hayatı incelendiğinde denizci bir aileden geldiği, Bahriye Mektebi mezunu olduğu (1875), Bahriye Nezareti Fen Komisyonu'na önce aza, daha sonra başkan olarak görev yaparken bazı telif ve tercüme eserlerin yanı sıra nezaretin süreli yayınları olan *Ceride-i Bahriyye* ve *Mecmua-i Fünûn-ı Bahriyye*'yi çıkaran ekip içerisinde görülür. Kendisi de çok sayıda telif ve tercüme eser neşreden Süleyman Nutki emekli olduktan sonra bu tecrübe ve birikimini görev yaptığı cemiyetlere ve bunlar bünyesinde çıkarılan yayınlara yansıtmıştır.¹⁷ Nitekim Osmanlı Kapudân ve

¹⁵ İlk sayısının ilk sayfası için bk. EK-1.

¹⁶ Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Katalogu, 1828-1928*, C. 1, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı Yayınları, Ankara 2000, s. 250.

¹⁷ Süleyman Nutki Bey'e dair ayrıntılı bilgi için bk. Mehmet Korkmaz, "Aydın ve Müteşebbis Bir Bahriye Subayı: Süleyman Nutki Bey'in Hayatı (1854-1924) ve Eserleri",

Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti reisi olduktan sonra çıkardığı *Deniz* gazetesi bunlardan biridir. Cemiyete ilişkin de kısaca bilgi vermek gerekirse Süleyman Nutki Bey'in hazırladığı ve Bahriye Salnâmesi örnek alınarak cemiyet tarafından yayımlanan *Bahriyye-i Ticariye Salnâmesi*'nde cemiyetin 21 Aralık 1911 tarihinde teşkil edildiği, idare merkezinin Galata'daki Ada Han olduğu anlaşılmaktadır. Cemiyetin maksadının ise bütün Osmanlı kaptan ve makinist ve ticari gemilerde çalışan bahriye mensuplarının haklarının muhafazası ve yardıma muhtaç olanlarla dayanışma şeklinde açıklanmıştı.¹⁸ Diğer taraftan II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası tıpkı yayıncılık faaliyetlerinde olduğu gibi birçok mesleki örgüt, dayanışma maksatlı cemiyet ve kulüp adı altında bazı teşekküller meydana getirmişti. Bunlar arasında denizcilikle ilgili olup da buna ilişkin süreli yayın çıkaranlardan biri de Hamid Naci Bey olmuştur. 1911 yılında kurduğu Tevsi'-i Ticaret-i Bahriyye-i Osmâniye Cemiyeti ile Millî Ticaret-i Bahriye Kaptan ve Çarkçı Mektebi'nin yayın organı olarak haftalık olarak çıkarılması planlanan *Gemici* gazetesinin birinci sayısı yayımlanmış ancak bunun devamı gelmemiştir.¹⁹

2. Deniz Gazetesi'nin İçerik Analizi

Deniz gazetesi'nin yayınlanma amacı Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti'nin fikirlerini yaymak ve düşüncelerini paylaşmak olmuştur. İlk sayısında yer alan “Maksat ve Hedef” başlıklı başmakalede gazetenin yayınlanmasının temel amaçlarından birinin bahriyeye dair hususlarda yapıcı eleştirilerde bulunmak ve icra makamında bulunanları da uyanışa davet etmek olduğu açıklanmıştır. Bu kapsamda özellikle deniz ticareti ile ticari gemilerde istihdam edilen mürettebatın özlük haklarına ilişkin haber ve yorumlar öne çıkmıştır. Vapurlarda görev yapan mürettebatın

Türk Savaş Çalışmaları Dergisi, Sayı 2 (2021), s. 170-192. Süleyman Nutki Bey'in hatıraları da yayımlanmıştır bk. *Süleyman Nutki Bey'in Hatıraları*, Haz.: Nurcan Bal, (İstanbul: Dz.K.K. Yayınları, 2003).

18 *Bahriyye-i Ticariyye Salnâmesi*, [Haz.: Süleyman Nutki], Matbaa-i Bahriyye, [İstanbul] 1329, s. 4-6.

19 Hasan Duman, *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası*, s. 309.

yaşadığı sorunlara değinilmiş ve buna ilişkin gelen mektuplara gazetenin sütunlarında yer verilmiştir. Ayrıca bu sorunları çözme sorumluluğunda olan makamlara açık mektuplar yayımlanmıştır. Mürettebatın fazla mesai yapmalarına rağmen maaşlarının düzenli ödenmesi, iş bulmakta zorlanmaları, Türkler yerine gayrimüslimlerin tercih edilmesi gazete sütunlarına yansıyan haberlerden öne çıkanlardı. Dolayısıyla Seyrisefâin İdaresi ile Şirket-i Hayriye'de ve diğer özel vapur işletmelerinin gemilerinde istihdam olunan kaptan, makinist, çarkçı sınıfından mürettebatın söz konusu zaman diliminde hangi sorunlara maruz kaldıklarının tespiti açısından bu haberler önem arz etmektedir. Bu konular üzerinden gazete eleştirel bakış açısını yansıtan haber ve yorumlar çıkmış, olup Bahriye Nezareti ve Seyrisefâin İdaresi çoğu zaman açıkça eleştirilmiştir. Bu kurumlar emrinde bulunan kaptan, makinist ve ateşçilerin özlük haklarının düzeltilmesi, alamadıkları maaşlarının ödenmesi gibi hususlarda gazetenin haber ve yorumları mevcuttur.

Bahriye Nezareti'nin ve donanma gemilerinin faaliyetleri de yani denizciliğin askerî boyutu da gazetenin ilgi alanında olmuştur. Bilhassa Osmanlı-İtalyan Harbi'nin denizde vuku bulan olaylarına detaylı yer verilmiştir. İtalyanların Beyrut limanını bombardıman esnasında *Avnillah* korvetinde hayatı kaybeden ve yaralanan denizcilere gazetenin sütunlarında geniş yer ayrılmıştır. Konuya dair bazı fotoğraflar da kullanılmıştır. Yine İtalyanların savaşı yaymak amacıyla Rodos başta olmak üzere adalara ve Çanakkale Boğazı'na yaptıkları taarruzlar ile Kızıldeniz'de Konfide'de Osmanlı gambotlarını batırmaları ve *Kayseri* adlı Kızılay vapuruna el koymaları hadiseleri gazetenin ilgili sayılarında detaylı olarak okuyucuya aktarılmıştır.

Yazar kadrosu içinde Süleyman Nutki'nin haricinde Ali Rıza Seyfi, Salih Sabit, Süleyman Kadri ve Mahmud Hüsnü gibi isimlerin bulunduğu gazetede seri hâlde yayımlanan bazı yazı dizileri de yer almıştır. Ali Rıza Seyfi'nin “Bingazi'ye İmdat!” ile Salih Sabit'in “Tahtelbahir Kabloculuk”, “Cesim Yağ Makineleri Makinist ve Kapudanalara Tesiri”, Osmanlı Sefâin-i Ticariyyesinde Ecnebi Kapudanlar Meselesi”, “Cesim Amilayyât-ı Tahlisiyye” bunlar arasındadır. Osmanlı sularındaki denizlerde veya dünya denizlerinde meydana gelen büyük deniz kazalarına ilişkin haberlere, bahriyeye dair yayımlanan resmî tebliğlere, diğer büyük denizci devletlerde tüccar kaptan ve makinistlerinin

nasıl yetiştirildiğine dair haber ve yorumlara da geniş bir şekilde yer verildiği de görülmektedir.

3. Deniz Gazetesi'nin Analitik Fihristi²⁰

Sayı	Tarih	Başlıklar
1	1 Şubat 1912 (12 Safer 1330 / 19 Kanun-ı sâni 1327)	- Maksat ve Hedef - Dersââdet Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Mensubîn-i Bahriyye Cemiyeti Nizamnamesi - Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Mensubîn-i Bahriyye Cemiyeti Beyannamesi - Bahriye Tensikâtı - Osmanlı Seyrisefâin İdaresinin İcraâtı - Bahriyye-i Askeriyemiz - Bahr-i Ahmer'de Abluka Tesisi (Osmanlı-İtalya Harbi) - Teşekkür-i Alenî (Sabah gazetesi sahibi Mihran Efendi'ye Deniz gazetesinin basımına verdiği destek için teşekkür yazısı). - Müntesibîn-i Bahriyyeye Bir Salnâme Tertibi
2	8 Şubat 1912 (19 Safer 1330 / 26 Kanun-ı sâni 1327)	- Yeni İntihâbât ve Bahriye Mebûsları - Salih Sâbit, "Ticaret Gemileri Nedir?" - Emniyyet-i Mütakabile (Kumpanya vapuru kaptanları ve Haliç vapurları kumpanyasından maaş alamayan kaptanlardan bahsedilmektedir). - Şirket-i Hayriyye 1.500 Kişi İstiâbına Mezundur - Bir Mukayese-i Müellime - Tüccar Sefâyini Kapudanlarına Vesâyâ - Temenniyâtımız - Gümüşçüyan Seyrisefâin Kumpanyası - Selanik Vapur Şirketi - Osmanlı Seyrisefâin İdaresi Mütakaidîn ve Eytâm ve Erâmili - Teşekkür (Trabzon Seyrisefâin İdaresi Acentesi Kırzâde Mustafa Bey'e ve Samsun acentesi Yelkencizâde Hüseyin Bey'e). - Umûm Mütakaidîn-i Askeriyye ve Rûfekası Kirâmına (Ticaret ve Teâvün Cemiyeti teşkil edileceği ilanı)
3	15 Şubat 1912 (26 Safer 1330 / 2 Şubat 1327)	- Deniz Adamı, Kara Adamı - Osmanlı Seyrisefâin İdaresi'nden Vapur Süvarilerine Tamim

²⁰ Gazetede yer alan haber ve yorumların başlıkları sırayla verildiği gibi bazı başlıkların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla parantez içerisinde yapılan açıklamalar tarafımızdan ilave edilmiştir.

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Şirket-i Hayriye 1.500 Kişi İstiâbına Mezundur (Önceki sayıdan devam) - Kapudân ve Makinistler ve Mensubîn-i Bahriyye Cemiyeti Dâhilî Nizamnâmesi - Amelenin Hukuku - Vefat: Kaptan Mihail - Teşekkür-i Alenî (Adalar Kumpanyası Sahibi Abbas Halim Paşa'ya) - Müsadere Hükmü (Osmanlı-İtalya Harbi'nde Şenikin'de el konulan Sabah vapuru) - İzah (Hamid Naci Bey tarafından teşkil edilen Tevsi-i Ticaret-i Bahriye-i Osmaniye Cemiyeti) - Doktor Adem Şevket Bey'in cemiyet mensuplarına ücretsiz muayenede bulunacağı
4	22 Şubat 1912 (4 Rebiülevvel 1330 / 9 Şubat 1327)	- Müracaatlarımız - Bahriye Nezareti Celilesine Açık Mektup - İdare-i Mahsusa Makamına Kaim Olan Seyrisefâin Şirketinin Feshiyle "Seyrisefâin İdaresi" Nâmıyla Bir İdare Teşkili Hakkında İrade-i Seniyyenin Sûreti - Seyrisefâin İdaresi İşlerinden - Yeni Gazete'ye Cevap - Donanmanın Ümîd-i İstiklâli Olan Mekteb-i Bahriye (Mektebe dair alınan bazı olumsuz haberlerden bahsedilmektedir). - İttihad Seyrisefâin Anonim Şirketi Osmâniyyesi - Hilal Anonim Şirketi - İlan: Mehmed Remzi ve Şürekâsının Mutasarrıf Oldukları Paşabahçe Vapuru
5	29 Şubat 1912 (11 Rebiülevvel 1330 / 16 Şubat 1327)	- Ticaret-i Bahriyye Dairesi (İngiliz deniz ticareti hakkında) - Kapudan ve Makinistler Cemiyeti'ne Beyannâme-i acizânemdir (Haliç Vapur Kumpanyasına mensup 6 Numaralı Vapur Süvarisi Zeki tarafından yazılmıştır). - Bahriyenin Noksanlarını Kim Tayin Eder? - Seyrisefâin İdaresi İşlerinden (maaşlarını alamayan mürettebat). - İrade-i Seniyye Sûreti: İdare-i Mahsusa Tekâüd Nizamnâmesine Müzeyyel Kanûn-ı Muvakkat - Bir Mesele-i Merak (Deniz gazetesinin ilk nüshasının gönderildiği bir devlet görevlisinin gazeteyi iade etmesi üzerine yazılan cevap) - Kapudanlarımıza, Makinistlere ve Umum Müntesibîn-i Bahriyyemize - Beyrut Valisi Hâzım Bey'in Beyrut Bombardımanı Sonrası Dâhiliye Nezareti'ne Gönderdiği 11 Şubat 1327 Tarihli Telgrafın Sûreti

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Beyrut Bombardımanı Tafsilatı (Osmanlı-İtalya Harbi). - Müteferrik Malumat: Kayseri Vapuru (Osmanlı-İtalya Harbi). - Teşekkür-i Alenî (Hüdavendigâr Seyrisefâin Şirketi'nden Hüseyin Ruhi bey'in cemiyete muaveneti). - Nizamname-i Dâhiliyeye Zeyl - 1327 Osmanlı Seyrisefâin İdaresi Bütçesine Yapılan Zeyl - Köprü ile Müsademe - Tevsi-i Ticaret-i Bahriyye Kanunu
6	7 Mart 1912 (18 Rebiülevvel 1330 / 23 Şubat 1327)	- Beyân-ı Takdir: Beyrut Bombardımanında Müdafaada Bulunan Avnillah Korveti ile Ankara Torpidosu Mürettebatının Taltifi - Beyrut Bombardımanı: İtalya Filo Kumandanının Ültimatomu - Avnillah Korveti Mürettebatı, Şehitlerin Esamisi - Ticaret-i Bahriyye Dairesi Vezâifinden (Önceki sayıdan devam) - Seyrisefâin İdaresi İşlerinden: Reşit Paşa ve Midhat Paşa vapurlarının Seyrisefâin İdaresine Teslim Edildiği - Gemicije - Taltif: Seyrisefâin İdaresine Mensup Küçük Halep vapuru Mürettebatının Tahlisiye Madalyasıyla Taltif Edildikleri
7	14 Mart 1912 (25 Rebiülevvel 1330/ 1 Mart 1328)	- Bahriye Meb'ûs Namzedi - Kapudan ile Konuşmak Memnu'dur! - Vapur Kumpanyalarının Nazar-ı Dikkatine - Şahsi Teşebbüsler (Fatsa'ya deniz feneri inşa edileceğine dair Mahmud Şevket Paşa Vapuru Süvarisi Seyid Bilal'in haberi) - Teâvün Cemiyetlerinin Fevâdinden Numune - Gaz Motorbot Çarkçıları - Kayseri Vapuru (İtalya tarafından müsadere edilen hastane gemisinin bedelinin gemi sahibine ödeneceği) - Liman Dairesi İcraatından - Teşekkür-i Alenî - Deniz Gazetesi'ne - İctihad - İlan (Univer Harik ve Hayat Sigorta Kumpanyası) - Avnillah Şühedâsi İçin İane Komisyonlarına Yardım
8	21 Mart 1912 (2 Rebiülâhır 1330 / 8 Mart 1328)	- Tebligat-ı Resmîyye - Enebi Kapudanları Hakkında - Avnillah Korveti Süvarisi Korvet Kaptanı Şemseddin Bey'den gelen Rapor Sûreti (Ceride-i Bahriyye'den iktibas) - Gemicilik Hukuku ve Anlatamadığımız Dertlerimiz

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Gemilerde Tayfalık Yapan Nikola'nın Kangren Olan Ayağının Kesilmesine İlişkin Karar Verilmesi Üzerine Şahsın Hastanede İntihar Ettiği - Bahriye Nezareti'nin Tamimi (Avnillah Korveti ve Ankara Torpidosu Şehit ve Yaralı Yakınlarına Muavenet) - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat"
9	28 Mart 1912 (9 Rebiülahir 1330 / 15 Mart 1328)	- Seyrisefâin Kumpanyasının Fedakâr Müstahdemlerine Mükâfatı ve Fecayi'i İctimâiyye - Gemicilik Hukuku - Tahtelbahir Kabloculuk - Müzeccinin Nazar-ı Dikkatine! (Arkadi vapurunun satışa çıkarılmasına yönelik yapılan tenkit). - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat!" (Önceki sayıdan devam) - 1327 Osmanlı Seyrisefâin İdaresi Bütçesinin Temdîd-i Ahkâmı Hakkında Kanun-ı Muvakkat - Âsâr-ı Münteşire (Dr. Abdullah Cevdet'in neşriyatı) - Teşekkür-i Alenî (Zonguldak'ta Umum Osmanlı Vapur Kumpanyaları acentesi Hipokrat Efendi'ye cemiyete muaveneti sebebiyle).
10	4 Nisan 1912 (16 Rebiülahir 1330 / 22 Mart 1328)	- Nizamâta Riayet - Sefâin-i Ticariyye Kapudanlarının İmtihan Nizamnâmesine Zeyl - Tahtelbahir Kabloculuk (Önceki sayıdan devam) - Mahmud Hüsnü, "Sevâhilimiz, Adalarımız" - Nazar-ı Dikkate (Bahriye Tabib Kaimmakam Haydar Bey'in cemiyetteki görevinin sona erdiği). - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat!" (Önceki sayıdan devam). - Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriye Cemiyeti'ne (Derc-i İane Komisyonu Reisi Mehmed Said'in teşekkür mektubu) - İlan (Cemiyet tarafından kaptanlara yönelik kurs açılacağı).
11	11 Nisan 1912 (23 Rebiülahir 1330 / 29 Mart 1328)	- Beyrut Faciası (Batırılan gemilerin resmi ve altında şiir mevcuttur). - Konfide Vak'ası (Kızıldeniz'de Osmanlı-İtalya Harbi). - Osmanlı Kapudan ve Makinistler Cemiyeti'nin Hayat-ı Evveliyesi - Denizde Sermaye Sahipleri - Tahtelbahir Kabloculuk (Önceki sayıdan devam) - Seyrisefâin İdaresi İşlerinden
12	18 Nisan 1912	- Nizamât ve Tatbikat - A'zâ-yı Hâmiyelerimiz

Sayı	Tarih	Başlıklar
	(1 Cemaziyelevvel 1330 / 5 Nisan 1328)	- Tercüman-ı Hakikat Gazetesi'ne Mektub (Konfide vak'ası ile ilgili habere me'haz vermeleri hususunda tashih talebi) - Osmanlı Kapudanlar ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti'nin Hayat-ı Evveliyyesi (Önceki sayıdan devam). - Tahtelbahir Kabloculuk (Önceki sayıdan devam) - Cesim Yağ Makineleri Makinist ve Kapudanlara Derece-i Tesiri - Kayseri Vapuru Mürettebatı Aileleri (İtalya ile harp). - Bir Hareket-i Cansiperâne (Kadıköy iskelesinde denize düşen yolcunun kurtarılması). - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat!" - Haftalık Naval Piyasası - İlan: Seyrisefâin İdaresi Vapurları Seferleri
13	25 Nisan 1912 (8 Cemaziyelevvel 1330 / 12 Nisan 1328)	- Osmanlı Sefâin-i Ticariyyesinde Ecnebi Kapudanlar - Salih Sabit, "Tahtelbahir Kabloculuk" (Önceki sayıdan devam). - Yeni Köprü ve Şirketle Şehremaneti Arasındaki İhtilaf - Seyrisefâin İdaresinin Islahı - Kumkale ve Seddülbahir İstihkâmâtının Bombardımanı (Osmanlı-İtalya Harbi, Sisam) - Kaza-yı Bahrî (İngiliz ticaret gemisinin kazası) - Kömür İhtiyacâtı - Çirkin Bir Muamele (Azapkapı'da geçecek gemileri yönlendiren kişideki Osmanlı filamasının eski olması tenkit edilmektedir). - İctihad (Abdullah Cevdet)
14	2 Mayıs 1912 (15 Cemaziyelevvel 1330 / 19 Nisan 1328)	- Cülûs-ı Hümâyûn - Maârif-i Bahriyye - Salih Sabit, "Osmanlı Sefâin-i Ticariyyesinde Ecnebi Kapudanlar Meselesine Dair" - Mağruk İtalya Zırhlısı (İtalyan donanması) - Limanda İzdiham - Yeni Usul Bir Pervane - Feyz-i Meşrutiyet Tezahüratından - Makedonya - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat!" (Önceki sayıdan devam).
15	9 Mayıs 1912 (22 Cemaziyelevvel 1330 / 26 Nisan 1328)	- İzmir'de Kaza-yı Fecî' - Hacı David Kumpanyası - Çanakkale'de Kaza-yı Fecî' - Salih Sabit, "Osmanlı Sefâin-i Ticariyyesinde Ecnebi Kapudanlar Meselesi" - Avusturya Adası

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- İtalya'nın Mağruk Umberto Zırhlısı - Parlamentoda Vekil Müdafii Olmayanlar! - Tebliğ-i Resmi (Çanakkale Boğazı'nın ticari gemilere açılması maksadıyla mayınların temizleneceği)
16	16 Mayıs 1912 (29 Cemaziyevvel 1330 / 3 Mayıs 1328)	- Seyrisefâin Kumpanyası Hakkında İbretâmiz Bir Vesika - Noksanlarımızın Tevhit Ettiği Seyyiâtan - Cesim Yağ Makineleri Makinist ve Kapudanlara Derece-i Tesiri (Önceki sayıdan devam) - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat!"(Önceki sayıdan devam). - Osmanlı Kapudanlar ve Makinistler Cemiyeti'nin Takdir ve Teşekkürâtı - Teksas Vapuru Kazasına Ait Bir Vesika - Ereğli Maden Kömüründen alınan temettü vergisi - Bir Hüsn-i Misal - Ziya-ı Müessif: 5. Daire 1. Şube Müdürü Fırkateyn Kaptanı Rasih Bey'in vefatı - Rodos'ta İtalyanlar (Osmanlı-İtalya Harbi).
17	23 Mayıs 1912 (6 Cemaziyelahir 1330 / 10 Mayıs 1328)	- Tebşir ve Temenni (Adalar Denizi'nde bir seyrisefâin şirketi teşkili). - Salih Sabit, "Cesim Yağ Makineleri Makinist ve Kapudanlara Derece-i Tesiri" (Önceki sayıdan devam). - Hükûmetin Nazar-ı Dikkatine: Şirket-i Hayriyye'nin Müsademe Komisyonu Kanuni midir? - Fransa'da Tüccar Kapudanları ve Makinistleri Müessesâtı - İngiltere Ticaret Nezareti Tarafından Neşr ü İlan Edilen Tamim - Avusturya ve Macaristan'da Kapudan ve Makinistler Müessesâtı - Osmanlıların Müdafaa-i Kahramânesi (Osmanlı-İtalya Harbi). - Ali Rıza Seyfi, "Bingazi'ye İmdat!"(Önceki sayıdan devam). - Nazar-ı Dikkate (Bir Yunan gemisinin yaptığı kaza). - Cemiyet Azalarına Tebligat
18	30 Mayıs 1912 (13 Cemaziyelahir 1330 / 17 Mayıs 1328)	- Memleketimizde Sanayiin Esbâb-ı Ma'dumiyeti - Deniz Gazetesi Sahib-i İmtiyazı Nutki Bey'e ("Şirket-i Hayriyye'nin müsademe komisyonu kanuni midir?" başlıklı yazıya karşı bir okuyucu mektubu). - Ticaret-i Bahriyye Müstahdimimiz Neler Maruz? - Osmanlı Kapudan ve Makinistler ve Mensubîn-i Bahriyye Cemiyeti Riyasetine (Esfâr-ı baide Sermakinistlerinden Lutfi Abdülgani'den gelen mektub). - Bir Mektub Daha (Bir şirket kaptanından)

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Belçika'da Tüccar Kapudan ve Makinisti Nasıl Yetiştiriliyor? - Muharebe Tafsilatı: Rodos Muharebesi (Osmanlı-İtalyan Harbi) - Cidde'den Mevrud Bir Mektub Sureti (Bahr-i Ahmer'de cereyan eden Konfide muharebesine dair).
19	6 Haziran 1912 (20 Cemaziyelahir 1330 / 24 Mayıs 1328)	- Gazeteler Hukuk ve Menafi-i Umumiyyenin Nigâhbanıdır ("Şirket-i Hayriye'nin müsademe komisyonu kanuni midir?" başlıklı yazıya <i>Gemici</i> gazetesinde Hamid Naci tarafından verilen cevaba karşı kaleme alınmıştır). - Ateşçilerimiz (Osmanlılığın bir cihad-ı iktisadiyyesi) - Maarif ve Neşriyât-ı Askeriyyemiz - "Ertuğrul Faciası"nı Okuyunuz! (Salime Servet Seyfi'nin <i>Tercüman-ı Hakikat</i> gazetesindeki yazısından iktibas) - Mahmud Hüsni, "Acele İşe Şeytan Karışmış..." - Rusya'da Tüccar Kapudan ve Makinisti Nasıl Yetiştiriliyor? - Cidde'den mevrud bir Mektub Sûreti (Osmanlı-İtalya Harbi'ne dairdir. Önceki sayıdan devam) - Düdükler Hakkında (20 numaralı vapur kaptanı Hikmet tarafından kaleme alınmıştır) - Preveze Liman Reisliğinden Deniz Gazetesi'ne Abonelik Parası Gönderildiği - Arz-ı Teşekkür (Bahriye Çarkçı Kolağalarından Osman Şevki Bey'in cemiyet kütüphanesine İngiltere'den getirttiği kitapları hediye ettiği).
20	13 Haziran 1912 (27 Cemaziyelahir 1330 / 31 Mayıs 1328)	- Çalışanlara İş Bulmak ve Muayene-i Sefâin - Bahriyye-i Ticariyyemizin Islah ve Tensiki - Sabah Vapuru - Bahriye-i Şahanede İngiliz Zabitânı (Amiral Limpus ve maiyyeti) - Salih Sabit, "Cesim Amilayât-ı Tahlisiye" - Tahlisiye Sefâini - Makine ve Sanat (Haleb Vapuru Serçarkçısı Mehmed Tevfik tarafından yazılmıştır). - Tüccar Taifesinin Yemek Listesi - Fransa'nın Mesajeri Maritim Kumpanyası
21	20 Haziran 1912 (5 Receb 1330 / 7 Haziran 1328)	- Yüzbaşı Fuad Bey Merhum: Osmanlı Bahadırılığından Bir Numune (Beyrut bombardımanında şehit olan Fuad Bey tarafından ailesine yazılan mektubun sureti, Fuad Bey'in resmi mevcuttur). - Ticaret-i Bahriyye Terekkiyyâtının Mevâniinden - Mahmud Hüsni, "Aranılmayan Hak Gasb Olunur" (Boğazlarda kılavuzluk hizmeti hakkında).

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Japonya'da Tüccar Kapudan ve Makinisti Nasıl Yetiştiriliyor? - Avnillah Korveti Zabitânı (Osmanlı-İtalya Harbi'nde Beyrut Bombardımanı). - Rekabet Değil Pek Büyük Gaflet (Adalar Vapuru Kumpanyası ile Hüdavendigâr Vapur Kumpanyası arasındaki rekabet). - Bir Mektub (Ferah Serçarkçısı İbrahim'den Ferah'ın kazanı hakkında malumat). - Amiral Limpus'un Sûret-i İstihdamına Dair Nizamnâme-i Husûsî
22	27 Haziran 1912 (12 Receb 1330 / 14 Haziran 1328)	- Adaların İdaresi - Bir İzah: Matbuât-ı Dâhiliyye Müdüriyeti'nden (Bahriye Nezareti bünyesindeki amelenin özlük hakları hakkında). - Salih Sabit, "Cesim Amaliyyât-ı Tahlisiyye" - Emniyet-i Mütেকabile - Tahtelbahir İşleri - Tüccar Gemilerine Bir Rahne - Seyrisefâin İdaresi - Sandal Kazalarına Dair - Ferah Vapuru Kazanları Hakkında - Kayseri Vapuru Mürettebâtı - Fenerlerin Tecdidı - Madde-i Kanuniye Tanzimi (Osmanlı sahillerinde seyrüsefer eden kaptanlar hakkında). - Emvâl-i Ticariyye Tahmil ve İhracı - Selanik Limanında Seyrüsefer
23	4 Temmuz 1912 (19 Receb 1330 / 21 Haziran 1328)	- Umûr-ı Bahriye Müşaviri Amiralın Deniz Gazetesi'ne Mektubu (Donanma ile ticari gemilerin işbirliği yapması hakkında) - Bahriye ve Ticaret-i Bahriyye-i Osmâniyye Helenizm Tehlikesi (Tüccar Kapudanlarından Mahmud Hüsnü tarafından yazılmıştır). - Salih Sabit, "Cesim Ameliyyât-ı Tahlisiyye Dalgıçlar ve Vezâifi" - Silindirlerde Vukua Gelen Temi'den Mütevellit Zayiât (Zahir Vapuru Makinisti Süleyman Kadri tarafından yazılmıştır). - Bir Mektub (Doktor Adem Şevki Bey'in hususi mektubu) - Rûsûmât Nezareti'ne Açık Mektub - Tophane'de Bekir Bey Fabrikası - Seyrisefâin İdaresi İşlerinden
24	11 Temmuz 1912 (26 Receb 1330 /	- Liman Devâirinin Müraccâı - Sermayedarlarımızın Denizde Esbab-ı Muvaffakiyyeti ve

Sayı	Tarih	Başlıklar
	28 Haziran 1328)	Fâl-i Hayr - Kazan Patlaması, Yanması ve Çürümesi Esbabı ile Çare-i İzalesi (Zahir Serçarkçısı Süleyman Kadri tarafından yazılmıştır). - Anlatamamak Yahut Anlamamak - Haliç Dersââdet Vapurlarının Bütçesi - Şehbender veya Konsolos - Bir Taleb-i Muhik (Osmanlı-İtalya Harbi sebebiyle ticaret gemilerinin maruz kaldığı meseleler) - Maaş Günü - Leylî Tüccar Kapudan Mektebi Şakirdânı Nizamnâmesi - Ahırkapı Açığındaki Gemi Enkazı
25	18 Temmuz 1912 (3 Şaban 1330 / 5 Temmuz 1328)	- Rica ve İltimasımız: Ticaret-i Bahriyye Kanunu Tetkikatına Memur Bahriye Zabitânına! - Cemal Kaptan (İtalya tarafından el konulan Kayseri vapuru kaptanı, fotoğraf mevcuttur). - Liman Dairelerimiz - Basra'da İdare-i Nehriye Fabrikası - Limanımızda Çalışan Römorkörler - Dersââdet Mavnacılar Kethüdasına - İstanbul Limanı - Liman Dairesinin Nazar-ı Dikkatine - Bahr-i Siyah'ta Limanlar - Kavala Limanı - Yeni Çarkçı Zabitleri - Titanik Kazası Hakkında Amerika Tahkikat Netâyici - Üserâ-yı Harbiyyemiz (Osmanlı-İtalya Harbi) - Rüşûmat Muhafaza Vapuru - Tayin: Cidde Tahaffuzhanesine Tayin Edilen Bir Çarkçı - İlan: Su Deposu - Tamim (Ezanî saat yerine vasatî saatin uygulamaya girdiği). - Üsera-yı Harbiyye (Osmanlı-İtalya Harbi)
26	25 Temmuz 1912 (10 Şaban 1330 / 12 Temmuz 1328)	- Cemiyetimiz Teşkilinin Lüzum ve Ehemmiyeti ve Bizde Esnaf Loncaları - Harp: Kala-i Sultaniye'ye Tecâvüz (Osmanlı-İtalya Harbi) - Kütahya Torpidosu - Cemiyetin Mebusân-ı Millete Marûzâtı - Lûtfi Abdülnebi Efendi: Cidde Tahaffuzhanesine Tayin (Fotoğrafı mevcuttur). - İstanbul Limanı ve Liman Dairesi - Ahalimizin Nazar-ı Dikkatine (İzmit ve Karamürsel limanlarına işleyen vapurlar hakkında). - Şhadetnâme Alan Kaptanlar

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Tayin (Kapitan Osman Efendi'nin Haliç Dersaâdet Vapuru Kumpanyası'na inspektör olarak atandığı).
27	1 Ağustos 1912 (17 Şaban 1330 / 19 Temmuz 1328)	- Muvaffakiyyet Âmile İtimattadır - Süfün-i Ticariyye-i Osmâniyye'mizde Ecnebi Müstahdemîn - İngiltere Devleti Kapudanlar Kulübü tarafından Osmanlı Kapudan ve Makinistler Kulübü Riyasetine Gönderilen Mektubun Sûreti - Denizde Men'i Müsademe Kavâidi - Donanma Cemiyeti Kongresi - Bir Mesele-i Mühimme (Osmanlı-İtalya Harbi, Çanakkale Boğazına giren İtalyan donanması). - Heyet-i Fenniyye-i Mümeyyize - Ticaret-i Bahriyye Mahkemesi Kararı - Formen Ali Haydar Efendi (Fotoğrafi mevcuttur. Ayrıca Penayot Yenaki kaptanın fotoğrafı da mevcuttur). - Teşekkür-i Alenî (Tevfikiye vapuru başçarkçısı Makinist Ali Efendi'nin cemiyete ianesi). - Zonguldak (Zonguldak limanında Fransızlar) - Üç Çürük İstimbot (Rusya'dan satılmak üzere İstanbul'a getirilen üç istimbot) - İstanbul'un Süprüntülüğü Limanıdır - Mesaha-i İş-Bargir Kuvveti
28	8 Ağustos 1912 (24 Şaban 1330 / 26 Temmuz 1328)	- Men'i İltibas İçin (Şirket-i Hayriye ile Bahriye Nezareti üniformalarının benzerliğine karşı alınacak tedbir). - Mahmud Hüsnü, "Artık Açık Konuşalım!" (Kapitan ve makinistlerin haklarına dair). - Kapitan Emin, "Bizde Ticaret-i Bahriye" - Makinist Süleyman Kadri, "Mahmud Şevket Paşa Vapuru Serçarkçısına Cevap" - Seyrisefâin İdaresi Müstahdemîninin Tekaüd Nizamnamesi - Basra Bahriyesi (İçerdiği malumat dolayısıyla Süleyman Nutki tarafından yazıldığı değerlendirilmektedir). - Haliç Vapurları Şirketi'nden Gelen Mektub (Vapurlardan denize atık bırakılmadığı hakkında) - İstanbul Limanında Su Depoları - Sanayi ve Ticaret Nezareti'nin Teşkil Edildiği - Alenî Teşekkür (Basra Bahriye Kumandanı Miralay İhsan Bey'e). - Tayin: Osman Rahmi Kapudan (Fotoğrafi mevcuttur).
29	15 Ağustos 1912 (2 Ramazan 1330 / 2 Ağustos 1328)	- Bahriyye-i Ticariyyemize Acıyınız! - Tüccar Sefâin-i Mürettebâtının İt'âmı - İngiltere'de Tedrisât-ı Bahriyye - Terfi Eden Bahriye Ümerâ ve Zabitanı

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Süleyman Kadri, “Mesaha-i İş Bargir Kuvveti” - Düşman Telsiz Telgrafları - Hükûmetin Nazar-ı Dikkatine - Tayin: Bahriye Mektebi Kumandanı Miralay Sermed Bey, Kala-i Sultaniye’de Bulunan Donanma-yı Hümayûn Komodorluğuna tayin edilmiştir. - İlan: Başçavuşu Gördünüz mü?
30	22 Ağustos 1912 (9 Ramazan 1330 / 9 Ağustos 1328)	- Bahriyye-i Ticariyyemizin İstikbâli - Kaptan Emin, “Köprü’nün Gözleri” - Süleyman Kadri, “Sınâf: Kazan Patlaması ve Çürümesi Esbâbıyla Çare-i İzalesi” - Enkaz Ref’i (Ahırkapı’daki enkazın kaldırılması). - Hareket-i Arz (Mürefte ve Şarköy’deki zayıat, deprem). - Nakşa Dukalığı (Safvet Bey tarafından yazılmıştır). - Süleyman Nutki’den Safvet Bey’e mektub. - Ferman Gemisi - Doktor Adem Şevket Bey - Tahkikat Komisyonu - Gemileri Boyamak - İlan: Mütেকaidîn-i Askeriyye Ticaret Anonim Şirketi
31	29 Ağustos 1912 (16 Ramazan 1330 / 16 Ağustos 1328)	- Liman Reislerinin Vezâif ve Menafii Bahriyemizin Ecânibe İntikali - Salih Sabit, “Subsidy Müzaheret Akçesi” - Bütçe Açığı Nasıl Kapatılıyor? - Deniz İşlerine Kim Sermaye Kor? - Kaptan Mehmed Said, “İstanbul Limanı’nda İş ve Bundan İstifade Eden Ecânib” - Bir Muamma: Kaimamakam Said Bey’in Seyrisefâin İdaresi Memuriyeti - Kaptan Osman Rahmi, “Ticaret-i Bahriyyemizin Mâzi Hâl ve İstikbâli” - Osmanlı Sanatkârları Nasıl Münkariz Oldu? - Tayin (Mehmed Sabri kaptan) - Yeni Bir Şirket: Osmanlı Sigorta Şirketi - İstihbarat İdaresinden - Gemileri Boyamak - İlan (Yüzme Mualliminden ders verilir)
32	5 Eylül 1912 (23 Ramazan 1330 / 23 Ağustos 1328)	- Salih Sabit, “Subsidy ve Seyrisefâin İdaresi” - Bahriye Kulübü (Kulübün idamesinde yaşanan sorunlara değinilmiştir). - Seyrisefâin İdaresi Hesabâtı - Tahlisiye Tatbikatı - Kaptanlarımızın Hâmisi Liman Rüesâsıdır (Çarkçı Ahmed Efendi’nin fırtınada gemisini nasıl kurtardığı anlatılmaktadır).

Sayı	Tarih	Başlıklar
		- Titanik kazası Tahkikatı ve Neticesi - Süleyman Kadri, “Mesaha-i iş: Bargir Kuvveti” - Gemileri Boyamak
33	12 Eylül 1912 (30 Ramazan 1330 / 30 Ağustos 1328)	- Cemiyetlerin Lüzumu - Divan-ı Muhasebât Aldanır mı? - Mıknatist-ı Arziyye ve Coğrafiyye - İkinci Sınıf Çarkçılarımızdan Ahmed Kemal Bey - Liman Dairesinin Nazar-ı Dikkatine
34	19 Eylül 1912 (7 Şevval 1330 / 6 Eylül 1328)	- Seyrisefâin İdaresinin 156 Bin Lirasına Ne Oldu? - Meşrutiyet'te Bahriye Nazırlarının İcraatından - Kabotaj - Dikkate Şayân Bir Şikâyet (Seyrisefâin İdaresine mensup gemi mürettebatının maaşlarını alamadıkları). - Bir Mektub: Hayfa'da Hicaz Demiryoluna memur Şeria adlı vapur kaptanından) - Deniz Gazetesi Müdüriyetine Açık Mektup (Gazete aboneliğine dair Bahaddin Bey'den). - Hilal Vapuru Kumpanyası İnspektörü Şevket Bey'e Mektub (Makinist Şevket tarafından yazılmıştır). - Bahriye Havâdisi (Liman Dairesi Reisi Abdi Paşa'nın emekli edildiği, - Salhorde Müstahdimîn-i Ticâriyye-i Bahriyye - Gemiler Boyamak (Önceki sayıdan devam) - Su Borulu Kazanların Tarihçesi - İlan: Amelî Elektrik
35	26 Eylül 1912 (14 Şevval 1330 / 13 Eylül 1328)	- Bahriyemizde Bir Hatve-i Terakki - Bir Mugalata (Bahriye Nezareti Divân-ı Muhasebât) - Ahlaksız Bir Memur (Selanik Osmanlı Şirket-i Bahriyesinin Kesendire vapurunda görev yapan bir müfettişin vapurda bir kadını taciz ettiği). - Cemiyetimizin Bir Teşebbüs-i Hayrı ve Muhtacîn-i Mesleke İmdad - Kapudan ve Makinistler Cemiyeti Riyasetine Bir Mektub (Beyrut'ta Tönbekü Reji İdaresi Bahriye Müfettişi Ahmed Cemal tarafından yazılmıştır). - Su Boruları Kazanlarının Tarihçesi (Önceki sayıdan devam). - Sefâin Mübayaatından Dönen Fırıldaklar! - Ali Rıza Seyfi, “Eski Zaman Gemicisinin Hikâyesi” - Liman Riyasetine Maruzâtımız (Yunan tebaasından bir makinistin Türk gemilerinde istihdamına dair) - Kazancı Mahmud Usta (Başaralı bir Osmanlı sanatkârı hakkında).

Sonuç

Osmanlı Devleti'nde matbaanın gelişinden sonra başlayan süreli yayıncılık serüveninin askerî ve sivil denizciliğe dair olan kısmı oldukça geç tarihlerde başlamıştır. Zira doğrudan bu konuya ilişkin ilk süreli yayın olan ve Bahriye Nezareti'nce çıkarılmaya başlanan *Ceride-i Bahriye*'nin ve *Mecmua-i Fünûn-ı Bahriye*'nin ilk sayılarının 13 Haziran 1305/25 Haziran 1889'da basılması bu kanaati desteklemektedir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra ortaya çıkan özgürlük havası içinde teşkil edilen meslekî cemiyetler ve bunların bazıları tarafından neşredilen gazete ve dergiler arasında denizciliğe ilişkin yayınlar da söz konusudur.

Bu makalenin konusu olan *Deniz* gazetesi Osmanlı Kapudân ve Makinistler ve Müntesibîn-i Bahriyye Cemiyeti Reisi Süleyman Nutki tarafından ilk sayısı 1 Şubat 1912 tarihinde olmak üzere haftalık periyotla çıkarılmaya başlanmıştır. 35 sayı yayımlandıktan sonra gazete kapanmıştır. Gazetenin çıkış amacı cemiyetin görüşlerini yaymak olup bu kapsamda tüccar gemilerinde istihdam edilen kaptan ve makinistler ile cemiyet azası bulunan denizcilerin özlük hakları ve deniz ticaretinin geliştirilmesi gibi temel konularda bir yayın politikası izlemiştir. Bu konular aynı zamanda gazete en fazla yer verilen meseleler olmuş, kaptan ve makinistlerin eğitim konusu ve İtalya ile cereyan etmekte olan harbin deniz cephesinde yaşananlar gibi konular bu sıralamayı takip etmiştir.

Gazetenin sorumlu müdürü yarbay rütbesinden emekli Süleyman Nutki Bey'in daha evvel Bahriye Nezareti'nin yayıncılık faaliyetlerinde görev yapmasının yanında donanmada ve bahriyede kazandığı tecrübenin önemi üzerinde de durmak gerekir. Zira onun Bahriye Nezareti teşkilatını çok iyi bilmesi ve daha evvel elde ettiği kazanımlar gazetenin haber çeşitliliğine yansıdığı gibi meselelere çözüm odaklı yaklaşmasını sağlayan bir yayın politikası takip etmesine de imkân sağlamıştır. Seyrisefâin İdaresi ile Şirket-i Hayriye vapurlarında kaptan ve makinistlerin yaşadıkları sorunlara yaklaşımı buna örnek teşkil etmektedir.

II. Meşrutiyet devrinde meslekî bir yayın organı olan *Deniz* gazetesi günümüze kadar gelen süreçte araştırmacılar tarafından fazla ilgi görmemiş ve değerlendirilmemiş bir süreli yayındır. Bu duruma

sebeup olan unsurlar arasında daha evvel gazeteye tam bir koleksiyon hâlinde erişimin mümkün olmaması gösterilebilir. Bunun yanında üzerinde değerlendirme ve tanıtım yapılmamış olmasının da bahse konu gazetenin bilinmemesinde etkili olduğu değerlendirilmektedir.

EXTENDED ABSTRACT:

One of the primary sources of reference for research on Ottoman maritime history are periodicals specifically published on this subject. These include periodicals published by official institutions, particularly the Ministry of the Navy, or by various associations founded after the declaration of the Second Constitutional Era. Among these publications, which are of significant value for research on the late Ottoman maritime period, is the *Deniz Newspaper*, the subject of this study. The *Deniz Newspaper* was published by the Ottoman Society of Captains, Machinists, and Maritime Engineers, one of the professional organizations established after the Second Constitutional Era. The newspaper was edited by Süleyman Nutki Bey, who also served as the association's president. The newspaper's first issue was dated February 1, 1912, and its last issue was dated September 26, 1912. Over the course of eight months, it produced a total of 35 issues. This study examines the motivations behind the *Deniz Newspaper's* publication, its significance within the context of Turkish press history, and its editorial policy. The primary objective of this study is to bring this sector-specific publication, often overlooked in studies on maritime history, to the academic literature and to bring it to the attention of scholars. This study will first provide a general assessment of *Ceride-i Bahriyye*, the first Ottoman maritime journal published by the Ministry of the Navy. It will then attempt to contextualize the topic by examining maritime-themed publications published after the declaration of the Second Constitutional Era. Finally, a content analysis and analytical index of the newspaper will be presented.

The first military periodical concerning the navy and naval affairs, which is important in light of the theme of our study, began its weekly publication in June 1889 under the name *Ceride-i Bahriyye*, the official periodical of the Navy. At the same time, a monthly magazine called *Mecmua-i Fünûn-ı Bahriyye* was also launched. Prior to these official periodicals, *Ceride-i Askeriyye*, as described above, covered matters related to the navy and naval affairs, albeit very briefly. At the beginning of World War I, these publications of the Navy changed their name,

replacing Ceride-i Bahriyye with the Navy Order. This periodical was published weekly by the Navy Ministry between 1914 and 1926 under the title "Private to Naval Officers." The monthly Risale-i Mevkute-i Bahriyye began publishing, replacing the Mecmua-i Fünûn-ı Bahriyye. Additionally, a large-volume periodical, Mecmua-i Seneviye-i Bahriyye, was published annually, covering articles and developments in naval affairs over the past year. In addition to these official publications, particularly in the atmosphere of freedom brought about by the Second Constitutional Era, publications on maritime affairs were published by societies and individuals. Among these, Süleyman Nutki's Umman was first published as a newspaper and later as a magazine.

The periodical publishing journey, which began after the advent of the printing press in the Ottoman Empire, began quite late, with the military and civilian maritime aspects of the periodicals. This view is supported by the fact that the first issues of Ceride-i Bahriye and Mecmua-i Fünûn-ı Bahriye, the first periodicals directly related to this subject and published by the Ministry of the Navy, were printed on June 13, 1305, and June 25, 1889. Among the professional societies formed in the spirit of freedom that emerged after the declaration of the Second Constitutional Era, and the newspapers and magazines published by some of them, there were also publications related to maritime affairs.

The Deniz newspaper, the subject of this article, was published weekly by Süleyman Nutki, President of the Ottoman Kapudan, Machinists and Maritime Workers' Association, with its first issue appearing on February 1, 1912. After 35 issues, the newspaper was closed. The newspaper's purpose was to disseminate the views of the community, and within this framework, it pursued a publishing policy focused on key issues such as the personal rights of captains and engineers employed on merchant ships, as well as the development of maritime trade and the development of maritime trade. These issues were also among the newspaper's most frequently covered issues, followed by topics such as the training of captains and engineers and the development of the maritime front in the ongoing war with Italy.

It is also important to emphasize the importance of the newspaper's managing editor, Süleyman Nutki Bey, a retired lieutenant colonel, who previously served in the publishing activities of the Ministry of the Navy, as well as his experience in the navy and the navy. His intimate knowledge of the Ministry of the Navy and his previous experiences are reflected in the newspaper's diverse news coverage, and they also enabled it to pursue a solution-oriented publishing policy.

His approach to the problems faced by captains and engineers on the Sailing Administration and the Şirket-i Hayriye ferries exemplifies this.

Deniz Newspaper, a professional publication during the Constitutional Era, has not received much attention or evaluation from researchers to this day. One factor contributing to this situation is the lack of access to the newspaper as a complete collection. Furthermore, the lack of reviews and promotion is also believed to have contributed to its lack of awareness.

Kaynakça

- Aydoğdu, Orçun: “Bahriye Matbaası'nda Basılan Bir Mecmua: Umman”, *Türk Harp Dili ve Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Komisyon, MSÜ Yayınları, Ankara, (2023), 817-841.
- Bahriyye-i Ticariyye Salnâmesi*, [Haz.: Süleyman Nutki], Matbaa-i Bahriyye, [İstanbul] 1329.
- Deniz Gazetesi, Sayı 1-35 (1 Şubat 1912-26 Eylül 1912), İstanbul.
- Duman, Hasan: *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Katalogu, 1828-1928, C. 1*, Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı Yayınları, 2000.
- Korkmaz, Mehmet: “Aydın ve Müteşebbis Bir Bahriye Subayı: Süleyman Nutki Bey'in Hayatı (1854-1924) ve Eserleri”, *Türk Savaş Çalışmaları Dergisi*, Sayı 2 (2021), 170-192.
- Pehlivanlı, Hamit: “Son Dönem Tarih Araştırmalarında Askerî Gazete ve Süreleri Yayınların Yeri”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 21, Sayı 61, (2005), 243-258.
- Sert, Mahmut Sami: *Mecmua-i Fünûn-ı Askeriyye Dergisinin Analitik İncelenmesi (1882-1914)*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), 2016.
- Süleyman Nutki Bey'in Hatıraları*, Haz.: Nurcan Bal, İstanbul: Dz.KK. Yayınları, İstanbul 2003.

